

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 17 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
30 серпня 2022 р., протокол № 07

Голова Вченої ради
Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ В ТУРИЗМІ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм»
освітньо-професійна програма «Туризм»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні
кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
«29» серпня 2022 р.,
протокол № 05

Г.в.о завідувача кафедри
Галина ТАРАСЮК

Гарант освітньо-професійної
програми
Ольга МІЛІНЧУК

Розробник: старший викладач ГОРШКОВА Людмила

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	нормативна (нормативна, за вибором)	
Модулів – 1	Спеціальність 242 «Туризм»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	-
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		6-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 3	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		16 год.	- год.
		Практичні	
		32 год.	- год.
		Лабораторні	
		-год.	-год.
		Самостійна робота	
42 год.	- год.		
		Вид контролю: Екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 2

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасні умови формування нових політичних і соціально-економічних відносин, що зумовлені євроінтеграційними процесами, вимагають швидких змін в економіці України. Вирішення цього завдання потребує підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств шляхом активізації процесів, спрямованих на підвищення якості менеджменту у загальнодержавному масштабі.

Мета викладання дисципліни «Менеджмент в туризмі» – засвоєння студентами основ сучасної теорії менеджменту, формування у них загальних уявлень про менеджмент як науку, самостійний вид професійної діяльності, процес та орган управління.

Основними завданням вивчення дисципліни «Менеджмент в туризмі» є

- формування системи знань про сутність та закономірності процесу управління, соціально-економічні умови виникнення й розвитку менеджменту;
- оволодіння сучасними теоріями менеджменту;
- вивчення функцій менеджменту (планування, організації, мотивації, контролю), їх взаємозв'язку;
- формування здатності до управління організацією, застосування сучасних технологій та методів управління;
- набуття навичок прийняття, обґрунтування та реалізації управлінських рішень;
- оволодіння навичками інформаційного забезпечення процесу управління, формування системи комунікацій в організації;
- опанування методів та прийомів оцінки ефективності управлінської праці;
- набуття практичних навичок організації праці менеджера, підвищення його особистої ефективності;
- формування уявлення про феномен лідерства, стилі управління, особисту відповідальність менеджера у процесі управління.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування загальних, фахових та програмних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм». Серед яких до загальних компетентностей належать наступні:

ЗК 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 13. Здатність планувати та управляти часом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 3

До фахових компетентностей належать наступні:

ФК07. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

ФК13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 242 «Туризм»:

РН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності, суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

РН 07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

РН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

РН 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління. Поняття «організація». Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необхідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні доних концепції управління організацією.

Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій «управління», «менеджмент», «адміністрування», «керування». Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту.

Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджерів організації за Г. Мінцбергом. Якості, необхідні менеджерам. Перспективна модель менеджера.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 4

Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень, основні здобутки, значення для сучасної практики, обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень, внесок у розвиток науки управління, основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї, внесок у розвиток теорії управління, напрямки використання досягнень.

Інтегровані підходи до управління. Спільні риси інтегрованих підходів до управління. Сутнісна характеристика процесного, системного та ситуаційного підходів до управління: основні ідеї, внесок у розвиток науки управління, практичне застосування.

Сучасні напрямки розвитку науки управління. Тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Орієнтація на технічні та технологічні нововведення. Гуманізація управління. Глобалізація менеджменту. Об'єднання інтересів бізнесу, суспільства і людини. Модель «конкуруючих цінностей» Р. Куїнна.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень

Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії «прийняття рішень». Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична, поведінкова, ірраціональна.

Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми, накопичення інформації про проблему, опрацювання альтернативних варіантів, оцінка альтернатив, прийняття рішення. Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго).

Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи індивідуального творчого пошуку альтернатив. Методи колективного творчого пошуку альтернатив. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів.

Змістовий модуль 2

Тема 4. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття «планування». Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей, розробка стратегії, надання стратегії конкретної форми.

Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 5

Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування.

Цілі управлінського планування. Поняття «мета» в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки.

Стратегічне планування в організації. Поняття «стратегія». Елементи стратегії. Рівні стратегії: загальнокорпоративна стратегія, стратегія бізнесу, функціональна стратегія, піраміда стратегій. Процес стратегічного планування: визначення місії фірми, зовнішній та внутрішній аналіз, SWOT-аналіз, визначення конкретних цілей діяльності організації, аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Методи вибору загальнокорпоративної стратегії. Вибір стратегії бізнесу (типові стратегії за М. Портером). Функціональні стратегії. Надання стратегії конкретної форми. Тактичні та оперативні плани. Програми. Політика. Стандартні операційні процедури. Правила.

Тема 5. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття «організація» та «організаційна діяльність». Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності, ступінь формалізації, ступінь централізації. Поняття «схема організаційної структури управління».

Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля, модель «ідеальної бюрократії» М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації.

Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроєктування робіт в організації. Основні положення моделі характеристик роботи Гекмана-Олдгема. Поняття, принципи класифікації та базові схеми департаменталізації.

Делегування повноважень: поняття, елементи процесу делегування, типи повноважень (лінійні, штабні, функціональні). Централізація і децентралізація. Діапазон контролю і фактори, що впливають на його величину. Висока і плоска структури організації. Механізми вертикальної і горизонтальної координації робіт і видів діяльності в організації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 6

Типи організаційних структур управління. Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні структури. Мережеві організаційні структури. Переваги та недоліки різних типів організаційних структур. Фактори формування організаційної структури управління. Методи вибору типу організаційної структури.

Управління організаційними змінами. Сутність організаційних змін. Модель процесу організаційних змін К. Левіна. Загальна характеристика процесу організаційних змін. Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Тема 6. Мотивація як функція управління

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття «потреби», «спонукання», «стимули», «мотивація». Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації.

Теорії змісту мотивації. Сутність змістового підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії «мотиваційної гігієни» Ф. Герцберга. Метод збагачення праці. Порівняльний аналіз теорій змісту мотивації.

Теорії процесу мотивації. Концепція процесного підходу до вивчення мотивації. Сутнісна характеристика основних теорій процесу мотивації: теорії сподівань В. Врума, теорії справедливості С. Адамса, комплексної теорії мотивації Портера-Лоулера. Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління.

Тема 7. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Поняття «контроль» та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів порівняння реального виконання із стандартами, оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній, поточний, заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю.

Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель, методи оцінки реального виконання, прямий управлінський контроль, замітники прямого управлінського контролю.

Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1 Арк. 13 / 7	

ПОДОЛАННЯ.

Змістовий модуль 3

Тема 8. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій «вплив», «влада», «залежність», «лідерство». Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенем. Модель джерел влади К. Гейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера.

Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей. Шкала найсуттєвіших характеристик лідера за Є. Гізеллі. Класифікація особистих якостей успішних керівників за Р. Стогділом. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера.

Концепції поведінки лідера. Поняття «стиль керування» та «діапазон стилів керування». «Теорія Х» і «Теорія Y» Д. МакГрегора. Авторитарний і демократичний стилі керування. Концепція трьох стилів керування К. Левіна. Двофакторна модель лідерства вчених університету штату Огайо (США). Концепція лідерства Р. Лайкерта. Модель типів управління Р. Блейка та Дж. Моутон. Висновки за результатами досліджень поведінкових концепцій лідерства.

Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Континуум лідерської поведінки Танненбаума-Шмідта. Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Герсі і К. Бланшарда. Модель «шлях-мета» Гауса-Мітчелла. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства.

Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційних та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники.

Тема 9. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття «комунікація» та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення каналами комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв'язок).

Міжособові та організаційні комунікації. Поняття «міжособові» та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 8

«організаційні» комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Ситуаційна модель вибору носія інформації Ленгела-Дафта. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: низхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття «комунікаційна мережа». Типи комунікаційних мереж в групах. Централізовані й децентралізовані комунікаційні мережі. Модель вибору типу комунікаційної мережі в групі. Мережі неформальної комунікації. Відкриті комунікації та діалог.

Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар'єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Тема 10. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації. Поняття «організаційна ефективність». Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки організаційної ефективності.

Концепції визначення ефективності управління: цільова, системна, на основі досягнення балансу інтересів, функціональна та композиційна. Критерії ефективності управління організацією за зазначеними концепціями.

Підходи до оцінки ефективності управління: інтегральний, рівневий та часовий. Критерії ефективності управлінської діяльності за різними підходами до оцінки ефективності управління.

Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

3. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Поняття і сутність менеджменту	10	2	3	5
Тема 2. Розвиток науки управління	10	2	3	5
Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських	10	2	3	5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 9

рішень				
Разом за змістовим модулем 1	30	6	9	15
Змістовий модуль 2				
Тема 4. Планування в організації	7	1	3	3
Тема 5. Організація як функція управління	7	1	3	3
Тема 6. Мотивація	8	1	3	4
Тема 7. Управлінський контроль	8	1	3	4
Разом за змістовим модулем 2	30	4	12	14
Змістовий модуль 3				
Тема 8. Лідерство	10	2	3	5
Тема 9. Комунікації в управлінні	10	2	4	4
Тема 10. Ефективність управління	10	2	4	4
Разом за змістовим модулем 3	30	6	11	13
Усього годин	90	16	32	42

5. Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Поняття і сутність менеджменту	3
2	Тема 2. Розвиток науки управління	3
3	Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень	3
4	Тема 4. Планування в організації	3
5	Тема 5. Організація як функція управління	3
6	Тема 6. Мотивація	3
7	Тема 7. Управлінський контроль	3
8	Тема 8. Лідерство	3
9	Тема 9. Комунікації в управлінні	4
10	Тема 10. Ефективність управління	4
<i>Разом</i>		32

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація як об'єкт управління. Основні поняття менеджменту організацій 1. Система законів організації.	5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 10

	2. Класифікація організацій. 3. Управлінські рішення та методи їх прийняття. 4. Етапи процесу прийняття рішень. 5. Стилi управління.	
2	Структура організації як чинник забезпечення її ефективності 1. Горизонтальний та вертикальний поділ праці. 2. Централізація і децентралізація в організаційному управлінні. 3. Формальна та неформальна організаційна структура. 4. Оргструктура на базі стратегічних одиниць бізнесу (СОБ).	5
3	Організаційне проектування 1. Організаційне проектування: сутність, цілі та принципи. 2. Етапи організаційного проектування. 3. Методи організаційного проектування. 4. Основні чинники впливу на організаційне проектування. 5. Коригування організаційних структур. Причини коригування організаційних структур. 6. Оцінка ефективності організаційних проєктів.	5
4	Еволюція підприємства 1. Концепція життєвого циклу розвитку систем. Основні фази. 2. Зміни як об'єктивний процес розвитку організації. Значення змін у діяльності організації. 3. Життєвий цикл діяльності організації та стадії виникнення змін. 4. Менеджмент на основних етапах життєвого циклу підприємства.	2
5	Організація управління підприємством 1. Статут, установчий договір: основні положення. 2. Методологія проектування системи управління. Особливості різновидів структур управління. 3. Організаційна культура. Типи організаційних культур. 4. Елементи управління. Системні правила управління	2
6	Управлінські моделі 1. Моделі забезпечення конкурентоздатності організації. 2. Адміністративні управлінські моделі. 3. Комбінація управлінських моделей.	3
7	Управління підприємствам и різних організаційно – правових форм. Управління об'єднаннями підприємств 1. Тенденції розвитку різноманітних підприємств та їх об'єднань. 2. Управління концерном. 3. Управління консорціумом. 4. Управління холдинговою компанією.	3
8	Системи функціонального менеджменту 1. Основи маркетингового менеджменту. Управління маркетинговою діяльністю. 2. Управління фінансово-економічною підсистемою. Основи фінансового менеджменту. 3. Інвестиційний менеджмент. Інвестиційна стратегія та інвестиційна політика підприємства. 4. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів.	5
9	Управління колективами. Управління організаційним и конфліктами 1. Сутність і характеристики колективів. Типи колективів.	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 11

	2. Фактори впливу на ефективність роботи колективу. 3. Природа конфлікту в організації. Причини, структура, види, наслідки конфліктів. 4. Технологія управління конфліктами.	
10	Основи антикризового управління. Управління ризикозахищеністю підприємства 1. Кризові явища. Причини виникнення кризових явищ. 2. Модель діагностики кризових ситуацій та банкрутства. Життєвий цикл кризової ситуації. 3. Модель управління підприємством у кризі. 4. Поняття ділового ризику, зовнішні та внутрішні фактори ризику. Аналіз та оцінювання ризику.	6
	<i>Разом</i>	42

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм навчального процесу, що передбачає створення умов для найповнішої реалізації творчості можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти можуть одержати в процесі вивчення курсу даної дисципліни, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання з курсу «Менеджмент в туризмі» передбачає написання студентом реферату, метою якого є узагальнення, поглиблення та засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок з менеджменту сучасних організацій в туристичній сфері.

Тематика рефератів:

1. Класична теорія менеджменту: школа наукового управління; адміністративна школа управління.
2. Неокласична теорія менеджменту: школа поведінки та школа людських стосунків
3. Процесний підхід до управління.
4. Системний підхід до управління;
5. Ситуаційний підхід до управління.
6. Проектний підхід до управління.
7. Сучасні напрямки розвитку науки управління.
8. Моделі теорії прийняття рішень: класична, поведінкова, ірраціональна.
9. Прийняття управлінських рішень в організації готельно-ресторанної сфери.
10. Розробка і реалізація управлінських рішень в організації готельно-ресторанної сфери.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 12

11. Управління якістю прийняття управлінських рішень в організації.
12. Планування роботи в організаціях туристичної сфери.
13. Проблеми зміни організаційної структури в організаціях туристичної сфери на сучасному етапі.
14. Мотивація і стимулювання персоналу в організаціях туристичної сфери.
15. Управлінський контроль в організаціях туристичної сфери.
16. Підвищення ефективності комунікації в організаціях готельно-ресторанної сфери і туристичної індустрії.
17. Нові технології управління персоналом в організаціях туристичної сфери.
18. Делегування повноважень і організація діяльності в організаціях туристичної сфери.
19. Концепції лідерства: теорія людських якостей; теорія поведінки лідера; ситуаційний та функціональний підходи.
20. Стратегічне та оперативне планування людських ресурсів в організаціях туристичної сфери.

8. Методи навчання

Викладання ведеться у формі лекційних занять, які формують теоретичні знання з навчальної дисципліни. Практичні заняття проводять із застосуванням кейс-методів, дискусій, підготовки та обговорення індивідуальних проєктів. Метод ситуацій передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Використання методу аналізу конкретних ситуацій рекомендується для поглиблення знань спеціалістів із теми, установлення зв'язку теорії та практики, формування вмінь слухачів аналізувати ситуацію, робити висновки, приймати відповідні рішення, вести конкретну продуктивну діяльність у нетипових або непередбачуваних ситуаціях з менеджменту в туристичній сфері.

9. Методи контролю

Органічною складовою навчального процесу є систематичний, комплексний контроль й оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок студентів у відповідності з вимогами державних стандартів освіти, а також адаптації до загальноєвропейських вимог, визначених Європейською системою залікових кредитів (далі ECTS).

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі поточного модульного контролю та підсумкового екзаменаційного.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 13

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння викладеного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати програмний матеріал, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою.

Система контролю знань з навчальної дисципліни «Менеджмент в туризмі» для студентів денної форми навчання спрямована на мотивацію активної роботи студентів протягом семестру, щоб набрати від 0 до 100 балів за виконання умов:

- роботи на семінарських заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- захист отриманих результатів в індивідуальній роботі;
- складання екзамену.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
10	10	10	10	10	10	10	
Змістовий модуль 3							
T8		T9			T10		
10		10			10		

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/ 242.00.1/Б/ ОК19-2022
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 14

11. Рекомендована література

Основна література

1. Жуковська Л. Е. Теорія організацій : навч. посіб./ Л. Е. Жуковська, Є. Г. Борисевич, Є. М. Стрельчук. Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. 148 с.
2. Косач І. А. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами. Навчальний посібник / І. А. Косач, Л. С. Ладонько, І. В. Калінько. Київ: Кондор- Видавництво, 2014. 217 с.
3. Менеджмент : навч. посіб. / Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич, та ін.; за заг. редакція Г. Є. Мошека. Київ : Ліра-К, 2015. 550 с.
4. Менеджмент : підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2021. – 856 с.
5. Менеджмент організацій: навч. посібник / В.І. Гуменник, Ю.С. Копчак, О.С. Кондур. Київ: Знання, 2012.– 503 с.
6. Менеджмент організацій: Підручник / За заг. ред. Л.І. Федулової.- К.:Либідь, 2004. 448с.
7. Монастирський Г. Л. Теорія організації: [навч. посіб.] / Г. Л. Монастирський. – К.: Знання, 2008. – 319с.
8. Основи менеджменту : підручник / за ред. А. А. Мазаракі, І. В. Чумаченко. Харків : Фоліо, 2014. 846 с.
9. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент: підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2015. 563 с.

Допоміжна література

1. Бондар-Підгурська О. В., Глебова А. О. Ділове адміністрування (корпоративне управління) : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015.– 448с.
2. Збірник тестових завдань для самостійної підготовки до комплексного кваліфікаційного державного екзамену студентів, що навчаються за напрямом «Менеджмент», освітнього ступеня «бакалавр»/ Укладачі: Проскура В.Ф., Лизанець А.Г., Білак Г.Г., Зарічна О.В., Малець О.О., Мусаткіна В.П., Товт Т.Й., Хаустова К.М. . – Мукачево : МДУ, 2016. – 166 с.
3. Кравченко В. О. Менеджмент : навч. посіб. – Одеса: Атлант, 2013 р. – 165 с.
4. Менеджмент : практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. Спеціальності 051 «Економіка», освітніх програм «Економічна кібернетика», «Міжнародна економіка», «Економіка бізнес-підприємства», «Управління персоналом та економіка праці», «Бізнес-аналітика»/ КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Т.В.Лазоренко, О.В. Гук. – Електронні текстові данні (1 файл: 1,08 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 105 с.

5. Менеджмент:практикум. Навчальний посібник / За ред. Овсянюк-Бердадіної О. Ф. – Тернопіль: Економічна думка, 2019 – 78 с.

6. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Менеджмент. Практикум : навч. посібник. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 104 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.kmu.gov.ua – Кабінет міністрів України
2. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України
3. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет України із статистики
4. www.management.com.ua – Інтернет-портал для управлінців
7. www.12manage.com – Інтернет-портал з проблем менеджменту
8. www.companion.ua – журнал «Компаньон»
10. www.expert.ua – український щотижневик «Експерт»
11. www.liga.net – українська мережа ділової інформації
12. Інтернет портал для управлінців. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.management.com.ua/>